Europa-Parlamentet
2019-2024

Udvalget for Andragender

2023/2120(INI)

11.9.2023

UDKAST TIL BETÆNKNING

om Den Europæiske Ombudsmands årsberetning 2022
(2023/2120(INI))

Udvalget for Andragender

Ordfører: Peter Jahr

PR_INI_AnnOmbud

INDHOLD

Side

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING 3

BEGRUNDELSE 8

FORSLAG TIL EUROPA-PARLAMENTETS BESLUTNING

om Den Europæiske Ombudsmands årsberetning 2022
(2023/2120(INI))

Europa-Parlamentet,

– der henviser til Den Europæiske Ombudsmands årsberetning 2022,

– der henviser til artikel 10, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union (TEU),

– der henviser til artikel 15, artikel 24, stk. 3, artikel 228 og artikel 298, stk. 1, i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),

– der henviser til artikel 11, stk. 41, samt artikel 42 og 43 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder,

– der henviser til FN's konvention om rettigheder for personer med handicap (UN CRPD),

– der henviser til Europa-Parlamentets forordning (EU, Euratom) 2021/1163 af 24. juni 2021 om Ombudsmandens statut og de almindelige betingelser for udøvelsen af dennes hverv (Den Europæiske Ombudsmands statut) og om ophævelse af afgørelse 94/262/EKSF, EF, Euratom[1],

– der henviser til den europæiske kodeks for god forvaltningsskik som vedtaget af Europa-Parlamentet den 6. september 2001,

– der henviser til rammeaftalen om samarbejde, som blev indgået mellem Europa-Parlamentet og Den Europæiske Ombudsmand den 15. marts 2006 og trådte i kraft den 1. april 2006,

– der henviser til sine tidligere beslutninger om Den Europæiske Ombudsmands virksomhed,

– der henviser til forretningsordenens artikel 54 og artikel 142, stk. 2,

– der henviser til betænkning fra Udvalget for Andragender (A9-0000/2023),

A. der henviser til, at Den Europæiske Ombudsmands årsberetning for 2022 formelt blev forelagt for Europa-Parlamentets formand den 28. april 2023, og at Ombudsmanden, Emily O'Reilly, forelagde den for Udvalget for Andragender den 27. juni 2023 i Bruxelles;

B. der henviser til, at Den Europæiske Ombudsmand i henhold til artikel 20, 24 og 228 i TEUF er beføjet til at modtage klager over tilfælde af fejl eller forsømmelser i forbindelse med handlinger foretaget af Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer med undtagelse af Den Europæiske Unions Domstol under udøvelsen af dens

[1] EUT L 253 af 16.7.2021, s. 1.

domstolsfunktioner;

C. der henviser til, at det af artikel 15 i TEUF fremgår, at "for at fremme gode styreformer og sikre civilsamfundets deltagelse arbejder Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer så åbent som muligt", og at "alle unionsborgere og alle fysiske og juridiske personer, der har bopæl eller vedtægtsmæssigt hjemsted i en medlemsstat, har ret til aktindsigt i dokumenter fra Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer"; der henviser til, at det er afgørende for beskyttelsen af EU-borgernes rettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder at sikre, at de tilbydes tjenesteydelser af høj kvalitet, og at EU-forvaltningen er imødekommende over for deres behov og bekymringer;

D. der henviser til, at det i artikel 43 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder hedder, at "enhver unionsborger samt enhver fysisk eller juridisk person med bopæl eller hjemsted i en medlemsstat har ret til at klage til Den Europæiske Ombudsmand over tilfælde af fejl og forsømmelser i forbindelse med handlinger foretaget af Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer med undtagelse af Den Europæiske Unions Domstol under udøvelsen af dens domstolsfunktioner";

E. der henviser til, at Ombudsmanden i 2022 indledte 348 undersøgelser, heraf 344 på grundlag af klager og 4 på eget initiativ, og at 330 undersøgelser (325 på grundlag af klager og 5 på eget initiativ) blev afsluttet;

F. der henviser til, at størstedelen af undersøgelserne i 2022 vedrørte Kommissionen (197 undersøgelser eller 57,1 %), efterfulgt af Det Europæiske Personaleudvælgelseskontor (22 undersøgelser eller 6,3 %), Parlamentet (19 undersøgelser eller 5,5 %) og Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (16 undersøgelser eller 4,6 %); der henviser til, at de resterende undersøgelser blev fordelt som følger: Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) (14 undersøgelser eller 4,3 %), Den Europæiske Unions Luftfartssikkerhedsagentur (7 undersøgelser eller 2 %), andre EU-institutioner eller -organer (46 undersøgelser eller 13,5 %) og andre EU-agenturer (23 undersøgelser eller 6,7 %);

G. der henviser til, at den største procentdel af Ombudsmandens undersøgelser i 2022 vedrørte Kommissionen, hvis administrative aktiviteter får betydelig offentlig opmærksomhed, eftersom det er EU's udøvende myndighed;

H. der henviser til, at der i de undersøgelser, som Ombudsmanden afsluttede i 2022, ikke blev konstateret fejl eller forsømmelser i 37 % af sagerne, en løsning blev fundet af institutionen i 46,1 % af sagerne, ingen yderligere undersøgelser var berettigede i 12,7 % af sagerne, og der blev konstateret fejl og forsømmelser i 4,5 % af sagerne;

I. der henviser til, at de tre vigtigste problemer i de undersøgelser, som Ombudsmanden afsluttede i 2022, drejede sig om gennemsigtighed og ansvarlighed (f.eks. adgang til oplysninger og dokumenter) (32 %), servicekultur (20 %) og respekt for de grundlæggende rettigheder (15 %); der henviser til, at andre bekymringer omfattede korrekt brug af skønsbeføjelser (herunder i traktatbrudsprocedurer), ansættelse, god forvaltning af personalespørgsmål, overholdelse af proceduremæssige rettigheder, korrekt forvaltning af traktatbrudsprocedurer, forsvarlig økonomisk forvaltning, etik og offentlig deltagelse i EU's beslutningstagning;

J. der henviser til, at Ombudsmanden i 2022 også gennemførte bredere strategiske undersøgelser og initiativer vedrørende systemiske spørgsmål i EU-institutionerne, der omfattede etiske spørgsmål, "svingdørssituationer", ansvarlighed i beslutningstagningen, aktindsigt og grundlæggende rettigheder;

K. der henviser til, at Ombudsmandens kontor i 2022 yderligere øgede offentlighedens bevidsthed om Ombudsmandens rolle med hensyn til at opretholde høje standarder for ansvarlighed og gennemsigtighed i EU's forvaltning;

1. godkender Den Europæiske Ombudsmands årsberetning for 2022;

2. lykønsker Emily O'Reilly med hendes gode arbejde og hendes fortsatte bestræbelser på at forbedre den administrative praksis og fremme ansvarligheden i EU's institutioner, organer, kontorer og agenturer samt sikre EU-borgernes adgang til EU-dokumenter;

3. udtrykker sin påskønnelse af Den Europæiske Ombudsmands fortsatte konstruktive samarbejde med Europa-Parlamentet og med andre EU-institutioner;

4. anerkender, at der er indledt en undersøgelse på eget initiativ for at vurdere, hvordan Kommissionen sikrer, at dens interaktioner med repræsentanter for tobaksindustrien er gennemsigtige;

5. støtter resultatet af Ombudsmandens undersøgelse af, hvordan Kommissionen sikrer, at eksterne eksperter, der udfører evalueringer af projektforslag under Den Europæiske Forsvarsfond, ikke har interessekonflikter; understreger betydningen af at foretage en grundig vurdering af de udpegede eksperters interessekonflikter;

6. glæder sig over Kommissionens forslag som svar på Ombudsmandens konklusioner efter hendes undersøgelse af BlackRock-sagen om at ændre finansforordningen, så den omfatter muligheden for at afvise tilbudsgivere, hvis de har en interessekonflikt; noterer sig Ombudsmandens forslag til Kommissionen om at ajourføre sine retningslinjer for offentlige udbudsprocedurer for politikrelaterede kontrakter med henblik på at forebygge interessekonflikter;

7. fremhæver, at Kommissionen efter en undersøgelse foretaget af Ombudsmanden af fænomenet "svingdørssituationer" er i færd med at forbedre sin håndtering af problemet og anmoder tidligere ansatte om oplysninger om, hvordan de overholder de relevante restriktioner; glæder sig over Kommissionens hurtigere offentliggørelse af en årlig oversigt over overordnede tjenestemænd, der anmoder om tilladelse til at skifte til en ny stilling, og dens vurdering af disse anmodninger; glæder sig over, at det er forbudt for personale på orlov uden løn at tage arbejde inden for områder, hvor der er risiko for interessekonflikter;

8. glæder sig over den undersøgelse på eget initiativ, som Ombudsmanden har indledt for at vurdere, hvordan Den Europæiske Centralbank (ECB) håndterer problemet med "svingdørssituationer", og støtter Ombudsmandens opfordring til ECB om at anvende strengere regler for ansatte, der flytter til den private sektor; støtter henstillingen om, at ECB's personale bør være underlagt strenge afkølingskrav, og at den periode, hvori tidligere ansatte i ECB har forbud mod at udøve lobbyvirksomhed over for deres tidligere kolleger, bør forlænges;

9. understreger, at borgernes deltagelse i EU's beslutningstagning er vigtig for dens legitimitet; glæder sig over Ombudsmandens tilsagn om at fremme ansvarlighed i EU's beslutningstagning, navnlig inden for miljøbeslutninger; glæder sig over Ombudsmandens hensigt om at intensivere sin kontrol med Den Europæiske Investeringsbanks (EIB's) aktiviteter, navnlig med hensyn til rettidig offentliggørelse af oplysninger om projekter vedrørende miljøet og EIB's finanser med henblik på at give offentligheden tilstrækkelig tid til at give udtryk for bekymring;

10. glæder sig over, at Organisationen for Økonomisk Samarbejde og Udvikling i samarbejde med Den Europæiske Ombudsmands kontor har offentliggjort det politiske oplæg med titlen "Towards good practice principles for government transparency in the use of recovery funds" (På vej mod principper for god praksis for regeringsgennemsigtighed i brugen af genopretningsmidler), som giver vejledning til regeringerne om at sikre gennemsigtighed og ansvarlighed i forbindelse med anvendelsen af covid-19-genopretningsmidler;

11. støtter Ombudsmandens opfordring til Kommissionen om proaktivt at offentliggøre flere oplysninger om godkendelsen af medlemsstaternes strategiske planer under den fælles landbrugspolitik; anmoder Kommissionens Generaldirektorat for Landbrug og Udvikling af Landdistrikter om at efterkomme Ombudsmandens henstillinger og forsøge at opnå en bedre repræsentation af både landbrugernes og civilsamfundets interesser i sine møder og udvekslinger med interesserepræsentanter;

12. anerkender betydningen af, at alle institutioner behandler anmodninger om aktindsigt rettidigt, således at oplysningernes relevans bevares; glæder sig over de yderligere ressourcer, som Kommissionen har afsat til at forbedre effektiviteten i behandlingen af anmodninger om aktindsigt;

13. noterer sig Ombudsmandens arbejde med at udstede praktiske henstillinger til EU-administrationen om registrering af arbejdsrelaterede tekst- og straksbeskeder og understreger betydningen af, at EU-institutionerne følger disse henstillinger for at bringe EU-forvaltningens praksis i overensstemmelse med moderne kommunikationsmetoder; glæder sig over Kommissionens svar om, at den vil udstede yderligere retningslinjer for moderne kommunikationsværktøjer som f.eks. tekstbeskeder;

14. understreger betydningen af Ombudsmandens undersøgelser af EU-forvaltningens overholdelse af menneskerettighederne; støtter Ombudsmandens opfordring til Kommissionen om at oprette en ny og separat portal for behandling af klager vedrørende påståede menneskerettighedskrænkelser og gøre den tilgængelig for klager vedrørende menneskerettigheder fra civilsamfundsorganisationer og andre interessenter i lande, som EU har handelsaftaler med;

15. påpeger, at Ombudsmanden gennemførte en strategisk undersøgelse af, hvordan Frontex overholder sine forpligtelser vedrørende grundlæggende rettigheder under sit udvidede mandat i henhold til forordning (EU) 2019/1896[2];

[2] Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2019/1896 af 13. november 2019 om den europæiske grænse- og kystvagt og om ophævelse af forordning (EU) nr. 1052/2013 og (EU) 2016/1624 (EUT L 295 af 14.11.2019,

16. glæder sig over, at netværket af EU-agenturer på grundlag af Ombudsmandens praktiske henstillinger om brugen af officielle sprog i kommunikationen med offentligheden nåede til enighed om retningslinjerne for flersprogede politikker;

17. noterer sig, at Den Europæiske Ombudsmands statut i 2022 blev ajourført med gennemførelsesbestemmelser om Ombudsmandens arbejdsprocedurer;

18. glæder sig over Ombudsmandens tilsagn om at overvåge EU-forvaltningens gennemførelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap; påskønner Ombudsmandens arbejde som medlem af EU-rammen for FN's konvention om rettigheder for personer med handicap;

19. understreger resultaterne af Ombudsmandens undersøgelse på eget initiativ af, hvordan Kommissionen overvåger EU's struktur- og investeringsfonde (ESI-fondene) for at sikre, at midlerne anvendes til at styrke handicappedes ret til en uafhængig tilværelse og inklusion; glæder sig over forslaget om klarere retningslinjer for behovet for at fremme afinstitutionalisering i forbindelse med anvendelsen af ESI-fondene;

20. opfordrer Ombudsmanden til at fortsætte udvekslingen af erfaringer og bedste praksis med nationale ombudsmænd gennem det europæiske netværk af ombudsmænd (ENO); glæder sig over, at ENO's årlige konference i 2022 fokuserede på bedste praksis for at hjælpe flygtninge og behandlede virkningerne af digitaliseringen af offentlige tjenester på borgernes rettigheder; roser tilføjelsen af de ukrainske og moldoviske ombudsmandskontorer til ENO;

21. tilskynder til en frugtbar dialog mellem Ombudsmanden og Europa-Parlamentets Udvalg for Andragender; understreger, at det intensive samarbejde mellem de to organer bidrager til at øge EU-institutionernes demokratiske ansvarlighed;

22. pålægger sin formand at sende denne beslutning og betænkningen fra Udvalget for Andragender til Rådet, Kommissionen, Den Europæiske Ombudsmand, medlemsstaternes regeringer og parlamenter samt deres ombudsmænd eller tilsvarende kompetente organer.

---

s. 1).

BEGRUNDELSE

Årsberetningen om Den Europæiske Ombudsmands virksomhed i 2022 blev formelt forelagt Europa-Parlamentets formand, Roberta Metsola, den 28. april 2023, og Ombudsmanden, Emily O'Reilly, fremlagde den for Udvalget for Andragender den 27. juni 2023 i Bruxelles.

Ombudsmandens mandat er nedfældet i artikel 24 og 228 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF). Artikel 24 i TEUF samt artikel 43 i EU's charter om grundlæggende rettigheder fastsætter retten til at klage til Den Europæiske Ombudsmand. I henhold til artikel 228 i TEUF er Den Europæiske Ombudsmand, som vælges af Europa-Parlamentet, beføjet til at modtage klager fra enhver unionsborger eller enhver fysisk eller juridisk person med bopæl eller hjemsted i en medlemsstat over tilfælde af misforvaltning i forbindelse med handlinger foretaget af Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer med undtagelse af Den Europæiske Unions Domstol under udøvelsen af dens domstolsfunktioner.

Endnu en hjørnesten med særlig betydning for Ombudsmandens rolle er artikel 41, stk. 1, i chartret om grundlæggende rettigheder, hvori det understreges, at "enhver har ret til at få sin sag behandlet uvildigt, retfærdigt og inden for en rimelig frist af Unionens institutioner, organer, kontorer og agenturer".

Den Europæiske Ombudsmand hjælper borgere, virksomheder og organisationer, der oplever problemer med EU's forvaltning, ved at behandle de klager, de indgiver, og forsøge at fremme god forvaltningsskik ved proaktivt at identificere bredere systemiske problemstillinger i forhold til EU's institutioner. Ombudsmanden er ikke altid i stand til at undersøge alle modtagne klager, men hendes kontor forsøger ikke desto mindre at hjælpe alle, der søger bistand, f.eks. ved at rådgive om andre klagemuligheder.

I 2022 henvendte 16 569 borgere sig til Ombudsmanden for at få hjælp, hvoraf 13 313 modtog rådgivning via den interaktive vejledning på Ombudsmandens websted, mens 1 038 resterende anmodninger om information blev besvaret af Ombudsmandens tjenestegrene, og 2 238 blev behandlet af Ombudsmanden som klager.

Ud af de i alt 2 238 klager, som Ombudsmanden behandlede i 2022, lå 755 inden for og 1 483 uden for Ombudsmandens mandat.

I 2022 behandlede Den Europæiske Ombudsmand 1 483 klager, som ikke faldt inden for hendes mandat, hovedsagelig fordi de ikke vedrørte EU-forvaltningens arbejde. Over 40 % af klagerne kom fra Spanien, Polen og Tyskland, og Spanien alene tegnede sig for halvdelen af disse klager. De af deres klager, der lå uden for mandatet, vedrørte primært problemer med nationale, regionale eller lokale offentlige organer samt nationale eller internationale domstole (såsom Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol). Borgerne rettede også en lang række klager mod private enheder, herunder banker, onlinevirksomheder og -platforme samt luftfartsselskaber. Ombudsmanden modtog også mange klager uden for mandatet vedrørende den humanitære krise i Ukraine efter Ruslands invasion. Ombudsmanden modtog fortsat et stort antal klager uden for mandatet vedrørende covid-19-pandemien. Disse klager vedrørte hovedsagelig foranstaltninger, som nationale myndigheder havde indført som reaktion på pandemien, og retten til at bevæge sig frit inden for EU. Andre klager uden for mandatet var rettet mod EU-institutioner, men vedrørte politisk arbejde eller lovgivningsarbejde.

Ombudsmanden underrettede klagerne om, hvilke andre organer der kunne hjælpe og præcisere Ombudsmandens mandat. Med klagerens samtykke oversendte Ombudsmanden også klager til egnede medlemmer af det europæiske netværk af ombudsmænd (ENO). I tilfælde, hvor klagerne ikke var tilfredse med specifik EU-lovgivning, rådede Ombudsmanden dem generelt til at henvende sig til Europa-Parlamentets Udvalg for Andragender. Klagere, der rejste andre spørgsmål, herunder gennemførelsen af EU-retten, blev henvist til Europa-Kommissionen, nationale eller regionale ombudsmænd eller til EU-netværk såsom Europe Direct, Solvit og de europæiske forbrugercentre.

I 2022 indledte Ombudsmanden 348 undersøgelser, heraf 344 på grundlag af klager og fire på eget initiativ, og afsluttede 330 undersøgelser (325 på grundlag af klager og fem på eget initiativ).

De fleste af undersøgelserne vedrørte Kommissionen (197 undersøgelser eller 57,1 %), efterfulgt af Det Europæiske Personaleudvælgelseskontor (22 undersøgelser eller 6,3 %), Parlamentet (19 undersøgelser eller 5,5 %) og Tjenesten for EU's Optræden Udadtil (16 undersøgelser eller 4,6 %). Resten blev fordelt som følger: Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) (14 undersøgelser eller 4,3 %), Den Europæiske Unions Luftfartssikkerhedsagentur (7 undersøgelser eller 2 %), andre EU-agenturer (23 undersøgelser eller 6,7 %) og andre institutioner (46 undersøgelser eller 13,5 %);

For de undersøgelser, der blev afsluttet af Den Europæiske Ombudsmand i 2022, blev der fundet løsninger i 152 sager (46,1 %), i 122 sager (37,0 %) blev der ikke konstateret fejl eller forsømmelser, og i kun 15 sager (4,5 %) konstaterede Ombudsmanden fejl og forsømmelser og nåede til enighed om en henstilling.

Varigheden af undersøgelserne af de sager, der blev afsluttet af Den Europæiske Ombudsmand, var i gennemsnit mindre end 6 måneder, da 157 sager (48 %) blev afsluttet inden for 3 måneder, 126 sager (38 %) blev afsluttet inden for 3-12 måneder, 36 sager (11 %) blev afsluttet inden for 12-18 måneder, og kun 11 sager (3 %) blev afsluttet efter mere end 18 måneder.

I 2022 samarbejdede EU-institutionerne i tilfredsstillende grad med Ombudsmanden i 79 % af sagerne. Af de 33 forslag, som Ombudsmanden fremsatte for at rette op på eller forbedre deres administrative praksis, reagerede EU-institutionerne positivt på 26 af dem.

Ombudsmandens tre største bekymringer i de undersøgelser, der blev afsluttet i 2022, var gennemsigtighed og ansvarlighed (adgang til oplysninger og dokumenter) (32 %), servicekultur (20 %) og respekt for de grundlæggende rettigheder (15 %). Andre bekymringer omfatter korrekt brug af skønsbeføjelser (herunder i traktatbrudsprocedurer), ansættelse, god forvaltning af personalespørgsmål, overholdelse af proceduremæssige rettigheder, korrekt forvaltning af traktatbrudsprocedurer, forsvarlig økonomisk forvaltning, offentlig deltagelse i EU's beslutningstagning, etiske spørgsmål samt tilskud, udbud og kontrakter.

Ud over Ombudsmandens kerneopgave med at behandle klager gennemfører Ombudsmanden også bredere strategiske undersøgelser og initiativer vedrørende systemiske spørgsmål sammen med EU-institutionerne. I overensstemmelse med Ombudsmandens strategi "Hen imod 2024" var der i 2022 en stigning i Ombudsmandens strategiske arbejde, idet der blev indledt et større antal undersøgelser og initiativer vedrørende en række forskellige spørgsmål. Ombudsmanden indledte inden for rammerne af sit strategiske arbejde i 2022 nye strategiske

undersøgelser af forskellige emner:

- **Etiske spørgsmål**

At opretholde høje etiske standarder inden for EU's forvaltning er en central del af Ombudsmandens arbejde. Det omfatter gennemførelse af regler om "svingdørssituationer", interessekonflikter og møder med lobbyister.

Ombudsmanden anmodede Kommissionen om information om, hvordan den sikrer gennemsigtighed og en afbalanceret repræsentation af interesser i forbindelse med den fælles landbrugspolitik. Ombudsmanden fremsatte flere bemærkninger om dette spørgsmål og anmodede om flere drøftelser om den fælles landbrugspolitik med borgere og andre interessenter ud over repræsentanter for landbrugssektoren. Ombudsmanden opfordrede Kommissionen til proaktivt at offentliggøre mere information om godkendelsen af medlemsstaternes "strategiske planer", som beskriver, hvordan den fælles landbrugspolitiks mål vil blive opfyldt.

Ombudsmanden indledte en undersøgelse på eget initiativ for at vurdere, hvordan Kommissionen sikrer, at dens samspil med repræsentanter for tobaksinteresser er gennemsigtig. Undersøgelsen er en opfølgning på tidligere undersøgelser på området, herunder en undersøgelse, som i 2016 konkluderede, at Kommissionen ikke opfyldte sine forpligtelser i henhold til Verdenssundhedsorganisationens rammekonvention om tobakskontrol.

Det er også Ombudsmandens opgave at foregribe spørgsmål i offentlighedens interesse og proaktivt anmode om information fra EU's forvaltning. På den baggrund anmodede Ombudsmanden Kommissionen om yderligere information om, hvordan den sikrer, at eksterne eksperter, der udfører evalueringer af projektforslag under Den Europæiske Forsvarsfond (EDF), ikke har interessekonflikter. Ombudsmanden bemærkede, at listen over eksperter ikke er offentlig, hvilket gør det endnu vigtigere, at de etiske forpligtelser opfyldes.

Ombudsmanden udtrykte tilfredshed med Kommissionens forslag om at ændre finansforordningen, så det bliver muligt at afvise tilbudsgivere, hvis der er en interessekonflikt i relation til deres erhverv. Ændringen var en reaktion på Ombudsmandens konklusioner vedrørende Kommissionens beslutning om at tildele BlackRock Investment Management en kontrakt for at gennemføre en undersøgelse på et område, der var af finansiel og lovgivningsmæssig interesse for virksomheden.

- **"Svingdørssituationer"**

I 2022 fokuserede Ombudsmanden fortsat på, hvordan EU-forvaltningen håndterer "svingdørssituationer". Ombudsmanden fortsatte i 2022 den brede strategiske undersøgelse, der blev indledt i februar 2021, af, hvordan Kommissionen håndterer svingdørssituationer. Den strategiske undersøgelse, der omfatter 100 sager, fokuserer på, hvordan Kommissionen håndterer medarbejderes skift til den private sektor. Kommissionen blev bedt om at offentliggøre beslutninger om medarbejderes nye job hurtigere for at give mulighed for rettidig offentlig kontrol. Kommissionen svarede, at den i de sager, hvor der kan være risiko for at skade Kommissionens omdømme, ville anmode tidligere medarbejdere om at aflægge rapport om, hvordan de overholder eventuelle begrænsninger, f.eks. i forhold til

lobbyvirksomhed over for tidligere kolleger. Kommissionen ville også hurtigere end tidligere offentliggøre sin årlige oversigt over overordnede tjenestemænd, der anmoder om tilladelse til at skifte til en ny stilling, og Kommissionens vurdering af disse anmodninger. Desuden er det nu forbudt for personale på orlov uden løn at tage arbejde inden for områder, hvor der er risiko for interessekonflikter.

Efter en undersøgelse på eget initiativ af hvordan Den Europæiske Centralbank (ECB) håndterer svingdørssager, anmodede Ombudsmanden banken om at anvende strengere regler, når medarbejdere skifter til det private erhvervsliv, navnlig den finansielle sektor. Ombudsmanden anmodede om, at flere medarbejdere blev underlagt strengere krav vedrørende karensperioder, og at forbuddet mod, at tidligere overordnede ECB-medarbejdere udfører lobbyvirksomhed over for deres tidligere kolleger, udvides til at gælde et år. Ombudsmanden kom med flere forslag til Den Europæiske Investeringsbank (EIB) med hensyn til, hvordan banken kan forbedre måden, hvorpå den vurderer jobskifte til den private sektor blandt medlemmerne af forvaltningsudvalget. Dette skete efter EIB's beslutning om at godkende en tidligere næstformands jobskifte til et forsyningsselskab, der havde modtaget lån fra banken.

- **Ansvarlighed i beslutningstagningen**

EU-borgere har ret til aktindsigt i EU-institutionernes dokumenter, og Ombudsmanden fungerer som en klagemekanisme for dem, der har svært ved at få adgang til disse dokumenter.

I september iværksatte Ombudsmanden en offentlig høring for at vurdere, om borgerne har adgang til ajourførte miljøoplysninger. Spørgsmålene havde til formål at finde ud af, hvor let det er for offentligheden at få adgang til dokumenter eller information på dette område, og hvordan borgerne kan inddrages mere i udarbejdelsen og gennemførelsen af grøn politik. Under høringen indkom der 18 svar, og Ombudsmanden vil følge op på det i 2023. Ombudsmandens kontor henvendte sig til sekretariatet for komitéen til overvågning af overholdelse af Århuskonventionen for at få mere at vide om dens rolle i håndteringen af klager på miljøområdet.

Tre civilsamfundsorganisationer klagede over, at Den Europæiske Investeringsbank (EIB) offentliggjorde for lidt information om de projekter, den finansierer, og at offentliggørelsen skete for sent. Ombudsmanden fandt EIB's opfølgning utilstrækkelig og anmodede om at intensivere kontrollen med bankens aktiviteter.

Genopretnings- og resiliensfaciliteten er en del af en hidtil uset EU-finansieret hjælpepakke, som skal hjælpe medlemsstaternes økonomier med at komme på fode igen efter covid-19-pandemien. Ombudsmanden spurgte Kommissionen, hvordan den ville sikre ansvarlighed med hensyn til fondens udgifter, hvordan borgerne kunne se, hvilke projekter der vil blive finansieret, og om de aftalte milepæle er nået. Ombudsmanden modtog også klager over afslag på aktindsigt i dokumenter vedrørende genopretningsplanerne i Tyskland, Frankrig, Nederlandene, Sverige og Danmark. I sine analyser understregede Ombudsmanden betydningen af høje gennemsigtighedsstandarder i forvaltningen af genopretnings- og resiliensfaciliteten.

En gruppe civilsamfundsorganisationer og sammenslutninger rettede henvendelse til

Ombudsmanden, efter at Kommissionen havde talt de næsten 123 000 individuelle svar – der blev indgivet i ét dokument – til en offentlig høring vedrørende initiativet om bæredygtig virksomhedsledelse som et enkelt svar med flere underskrivere. Kommissionen havde heller ikke rettidigt og på en hensigtsmæssig måde sammenfattet de vigtigste betænkeligheder, der var kommet til udtryk gennem kampagnen. Ombudsmanden fandt denne tilgang beklagelig og anmodede Kommissionen om i fremtiden at give bedre information om de svar, den modtager fra borgere gennem kampagneplatforme.

Kommissionen redegjorde for, hvordan den indsamler information om gennemførelsen af EU's generelle forordning om databeskyttelse i Irland, efter at der var udtrykt bekymring over, om den havde indsamlet tilstrækkelig information til at kunne vurdere, hvordan lovgivningen anvendes. Ombudsmanden fandt forklaringerne tilfredsstillende, men opfordrede Kommissionen til at anlægge en mere normativ tilgang med hensyn til sine informationsbehov, så den kan overvåge dette vigtige område på en tilfredsstillende måde.

Ombudsmanden spurgte Rådet, om det proaktivt kunne frigive flere dokumenter vedrørende vedtagelsen af sanktioner over for Rusland. Rådet redegjorde på en detaljeret og overbevisende måde for, hvorfor det nu er svært at opnå selv begrænset yderligere gennemsigtighed på dette område.

- **Aktindsigt**

Ombudsmanden har reformeret kontoret internt, så det kan arbejde mere effektivt med klagebehandlingen og håndteringen af systemiske problemstillinger inden for EU's forvaltning. Dette har ført til hurtigere sagsbehandlingstider i forbindelse med klager samt vigtige positive resultater inden for EU's forvaltning på en række områder.

Ombudsmanden fortsatte i 2022 med at fremme kontorets arbejde som klageinstans for dem, der søger aktindsigt i dokumenter. På grundlag af kontorets ekspertise på dette område offentliggjorde Ombudsmanden en detaljeret vejledning om retten til aktindsigt i EU-dokumenter. Dette onlineværktøj omfatter spørgsmål og svar til et bredt publikum samt en detaljeret vejledning til aktører med ekspertviden og aktører, der kalder på mere åbenhed. Vejledningen indeholder omfattende information om de praktiske og juridiske aspekter af retten til aktindsigt.

Det Europæiske Agentur for Søfartssikkerhed (EMSA) indvilligede i at offentliggøre omfattende information om opsporing af mulige olieudslip fra 2015 og fremefter på sit websted. Ombudsmanden roste EMSA's tiltag, der fulgte efter en klage fra en platform for undersøgende journalister.

Efter en undersøgelse gav Rådet adgang til medlemsstaternes indledende bemærkninger og spørgsmål til udkastet til forordningen om digitale markeder, men først efter at de lovgivningsmæssige drøftelser om retsakten var afsluttet. Ombudsmanden har anmodet Rådet om at give hurtigere adgang til lovgivningsmæssige dokumenter, således at offentligheden effektivt kan deltage i drøftelserne om udkast til EU-lovgivning.

Kommissionen gav aktindsigt i dokumenter vedrørende køb af 1,5 mio. kirurgiske mundbind næsten to år efter den oprindelige anmodning.

Ombudsmanden indledte to undersøgelser af forsinkelser i behandlingen af anmodninger om

dokumenter. Den ene vedrører den tid, det tager Kommissionen at behandle anmodninger om aktindsigt. Den anden ser på, hvordan Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) behandler sådanne anmodninger.

- **Grundlæggende rettigheder**

I 2022 anmodede Ombudsmanden Det Europæiske Agentur for Grænse- og Kystbevogtning (Frontex) om at forbedre sin ansvarlighed efter at have foretaget en strategisk undersøgelse af, hvordan det overholder sine forpligtelser vedrørende grundlæggende rettigheder. Undersøgelsen så nærmere på, hvor gennemsigtige Frontex' fælles operationer med nationale myndigheder ved EU's grænser er, hvordan agenturet identificerer problemer med grundlæggende rettigheder, og hvordan det overvåger tilbagesendelsen af personer, der søger asyl. Ombudsmanden udpegede flere områder, hvor Frontex kunne forbedre sin praksis, og fremsatte forslag til, hvordan Frontex kan forbedre adgangen til sin klageinstans for personer, der føler, at deres grundlæggende rettigheder er blevet krænket.

En anden central undersøgelse i forbindelse med grundlæggende rettigheder havde fokus på, hvordan Kommissionen sikrer, at de kroatiske myndigheder respekterer de grundlæggende rettigheder i forbindelse med grænseforvaltningsoperationer. Ombudsmanden kritiserede Kommissionens forsinkede indførelse af en overvågningsmekanisme for grænseforvaltning hos de kroatiske myndigheder og anmodede Kommissionen om senest i starten af 2023 at aflægge rapport om de skridt, den har taget for at styrke overholdelsen af grundlæggende rettigheder i kroatiske grænseoperationer, der modtager EU-midler.

Ombudsmanden anmodede Kommissionen om at give nærmere oplysninger om, hvordan den sikrer respekt for menneskerettighederne i de internationale handelsaftaler, som EU underskriver, og anmodede Kommissionen om at oprette en ny og separat portal for behandling af klager vedrørende påståede menneskerettighedskrænkelser og undersøge, hvordan den kan gøres tilgængelig for klager vedrørende menneskerettigheder fra civilsamfundsorganisationer og andre interessenter i lande, som EU har handelsaftaler med.

I 2020 offentliggjorde Ombudsmanden en række praktiske henstillinger om anvendelsen af officielle EU-sprog i kommunikationen med offentligheden. Henstillingerne vedrørte blandt andet udformningen af en klar politik for anvendelse af officielle sprog samt offentliggørelse og konsekvent anvendelse heraf. I efteråret 2022 meddelte netværket af EU-agenturer, at det på grundlag af Ombudsmandens henstillinger fra 2020 havde vedtaget retningslinjer og en model for politikker for flersprogethed.

- **Den Europæiske Ombudsmands stadigt skiftende rolle**

Den 17.-18. november afholdt Den Europæiske Ombudsmand og Det Europæiske Universitetsinstituts fakultet for jura og skole for tværnational forvaltning i Firenze i Italien en konference for at undersøge, hvordan Den Europæiske Ombudsmands rolle har udviklet sig med hensyn til at sikre en uafhængig, gennemsigtig og ansvarlig EU-forvaltning. Ved arrangementet blev emnet belyst fra forskellige sider af akademiske kredse, civilsamfundet, EU's forvaltning og Den Europæiske Ombudsmands kontor. I de forskellige paneler drøftede man, hvordan Ombudsmandens rolle har udviklet sig gennem årene, hvordan Ombudsmandens "bløde magt" kan bidrage til at skabe positive forandringer, samt hvilken betydning gennemsigtighed har for at opnå ansvarlighed i EU's institutioner.

På den årlige konference i det europæiske netværk af ombudsmænd (ENO) blev nogle af de store udfordringer, som ombudsmænd står over for, behandlet, f.eks. med hensyn til at sikre rettighederne for dem, der flygter fra krigen i Ukraine, og de ukrainske og moldoviske ombudsmandskontorer blev budt velkommen i netværket. ENO's årlige konference i 2022 i Strasbourg fokuserede på den rolle, som ombudsmænd kan spille i krisetider.

- **Forbindelserne med Europa-Parlamentet**

I 2022 opretholdt Den Europæiske Ombudsmand et tæt samarbejde med Europa-Parlamentet og forelagde centrale undersøgelser på udvalgsmøder og deltog i parlamentariske høringer og workshopper om emner vedrørende EU's forvaltning, grundlæggende rettigheder og aktindsigt. I 2022 deltog Ombudsmanden i forskellige arrangementer og møder arrangeret af Udvalget for Andragender, f.eks. en workshop om handicappedes rettigheder. Hun mødtes også med formanden for Udvalget for Andragender, Dolors Montserrat, for at drøfte deres samarbejde med hensyn til at imødekomme borgernes bekymringer, og PETI-udvalget gav udtryk for støtte til Ombudsmandens arbejde og strategi under den årlige udveksling af synspunkter om Ombudsmandens aktiviteter.

- **FN's konvention om handicappedes rettigheder**

Som medlem af rammen er Ombudsmanden meget opmærksom på EU-forvaltningens gennemførelse af FN's og EU's ramme for FN's konvention om rettigheder for personer med handicap. Desuden håndterede Ombudsmanden vigtige henvendelser i 2022 vedrørende handicappedes rettigheder. I april afsluttede Ombudsmanden en undersøgelse på eget initiativ af, hvordan Europa-Kommissionen overvåger EU's struktur- og investeringsfonde for at sikre, at de anvendes til at fremme handicappedes ret til en uafhængig tilværelse og inklusion i samfundet. I oktober 2022 var Ombudsmanden også vært for et hybridseminar for medlemmerne af det europæiske netværk af ombudsmænd med henblik på at udveksle oplysninger og erfaringer vedrørende standarderne i EU's direktiv om webtilgængelighed og gennemførelsen heraf.